

**TOSHKENT VILOYATINING TRANSCHEGARAVIY HAMKORLIK
TIZIMIDAGI O'RNI VA MINTAQAVIY RIVOJLANISH OMILLARI**

Quchkarov Abbas Gulimboyevich

Toshkent Gumanitar Fanlar Universiteti

“Toshkent viloyatining transchegaraviy hamkorlik tizimidagi o‘rni va mintaqaviy rivojlanish omillari” mavzusi hozirgi davrda dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Chunki transchegaraviy hamkorlik hududlar o‘rtasidagi iqtisodiy, savdo, transport va madaniy aloqalarni rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Ayniqsa, Toshkent viloyati geografik joylashuvi va iqtisodiy salohiyati bilan O‘zbekistonning mintaqaviy integratsiya jarayonlarida muhim o‘rin egallaydi. Hududning Qozog‘iston bilan chegaradoshligi tashqi iqtisodiy aloqalarni kengaytirish hamda transport-logistika tizimini rivojlantirish imkonini bermoqda.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi Toshkent viloyatining transchegaraviy hamkorlik tizimidagi o‘rni va mintaqaviy rivojlanish omillarini tahlil qilishdan iborat. Shu bilan birga, hududning iqtisodiy salohiyati, savdo aloqalari, investitsion imkoniyatlari hamda transport-kommunikatsiya tizimining rivojlanish darajasini o‘rganish vazifa sifatida belgilangan.

Tadqiqot obyekti sifatida Toshkent viloyati va uning transchegaraviy hududlari tanlangan bo‘lsa, tadqiqot predmeti hududning mintaqaviy rivojlanish jarayonlari, iqtisodiy aloqalari hamda transchegaraviy hamkorlik omillaridan iborat hisoblanadi.

Toshkent viloyati qulay geografik joylashuvi va iqtisodiy salohiyati bilan mamlakatning muhim hududlaridan biri hisoblanadi. Viloyat O‘zbekistonning shimoli-sharqiy qismida joylashgan bo‘lib, Qozog‘iston bilan chegaradoshligi sababli transchegaraviy aloqalarda muhim o‘rin egallaydi. Hudud tabiiy resurslarga, unumdor yer maydonlariga hamda rivojlangan transport tarmoqlariga ega. Ayniqsa, avtomobil va temiryo‘l kommunikatsiyalarining mavjudligi ichki va tashqi iqtisodiy aloqalarni rivojlantirishda katta ahamiyat kasb etadi. Shu bilan

birga, Toshkent viloyati sanoat, qishloq xo'jaligi va xizmat ko'rsatish sohaslarining rivojlanganligi bilan iqtisodiy salohiyati yuqori hududlardan biri sanaladi.

Transchegaraviy hamkorlik tizimida Toshkent viloyati O'zbekiston va Qozog'iston o'rtasidagi iqtisodiy aloqalarni mustahkamlashda muhim vazifani bajaradi. Ikki davlat o'rtasidagi savdo-iqtisodiy hamkorlikning kengayishi hududda logistika markazlari va transport infratuzilmasining rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Shuningdek, qo'shma investitsion loyihalar, sanoat korxonalarini hamda eksport-import jarayonlarining faollashuvi hudud iqtisodiyotining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Chegaraoldi hududlarda savdo aloqalarining kuchayishi aholining bandligi va daromadlari oshishiga ham yordam bermoqda.

Mintaqaviy rivojlanish jarayonida aholi va mehnat resurslari muhim omil hisoblanadi. Toshkent viloyatida aholining son jihatdan ko'pligi mehnat bozorining shakllanishiga ta'sir etmoqda. Biroq infratuzilma bilan bog'liq ayrim muammolar, migratsiya oqimining ortishi hamda transport tizimidagi kamchiliklar hudud rivojlanishida ma'lum qiyinchiliklarni yuzaga keltirmoqda. Shu sababli hududiy integratsiyani rivojlantirish, zamonaviy logistika markazlarini tashkil etish va transport tizimini modernizatsiya qilish transchegaraviy hamkorlik samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, Toshkent viloyati transchegaraviy hamkorlik tizimida muhim strategik hududlardan biri hisoblanadi. Tadqiqot davomida viloyatning geografik joylashuvi, rivojlangan transport-kommunikatsiya tizimi hamda iqtisodiy salohiyati mintaqaviy rivojlanishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Shuningdek, O'zbekiston-Qozog'iston o'rtasidagi savdo-iqtisodiy aloqalarning kengayishi hududda logistika, sanoat va xizmat ko'rsatish sohaslarining rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, transchegaraviy hamkorlik samaradorligini oshirish uchun transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish, bo'xona va logistika tizimlarini takomillashtirish hamda investitsion loyihalarni kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, yangi ish o'rinlarini yaratish, hududiy integratsiyani kuchaytirish va zamonaviy logistika markazlarini rivojlantirish

Toshkent viloyatining iqtisodiy salohiyatini yanada oshirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Axmedov E.A. Iqtisodiy va ijtimoiy geografiya asoslari. – Toshkent: Universitet, 2018.
2. Soliyev A.S. Mintaqaviy iqtisodiyot. – Toshkent: Mumtoz so‘z, 2019.
3. Soliyev A.S., Nazarov M. O‘zbekiston iqtisodiy geografiyasi. – Toshkent: Sharq, 2021.
4. Tojiyeva Z.N. Ijtimoiy va iqtisodiy geografiya. – Toshkent: Tafakkur, 2017.
5. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi rasmiy ma’lumotlari. <https://stat.uz>
6. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi materiallari. <https://www.miit.uz>
7. Qozog‘iston Respublikasi Milliy statistika byurosi ma’lumotlari. <https://stat.gov.kz>
8. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Markaziy Osiyo bo‘yicha iqtisodiy hisobotlari. <https://www.unescap.org>
9. Jahon bankining O‘zbekiston iqtisodiyoti bo‘yicha hisobotlari. <https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan>
10. Osiyo taraqqiyot bankining Markaziy Osiyo mintaqaviy hamkorligi bo‘yicha materiallari. <https://www.adb.org>